

- Samarbejde mellem EU-landenes anklagemyndigheder gennem Eurojust.

Politisamarbejdet omfatter blandt andet

- Udveksling af oplysninger.
- Støtte til uddannelse.
- Fælles efterforskningsteknikker.
- Operativt samarbejde gennem Europol.

Blandt de vigtigste overordnede ændringer er, at der – med visse undtagelser – indføres kvalificeret flertal i Rådet, og at Europa-Parlamentet gøres til medlovgiver efter den almindelige lovgivningsprocedure i forbindelse med vedtagelse af lovgivning inden for det politi- og strafferetlige område. I dag gælder der som altovervejende hovedregel enstemmighed, og kun visse gennemførelsesforanstaltninger er omfattet af kvalificeret flertal. Europa-Parlamentet er i dag kun omfattet af hørings- og underrettingsprocedurer.

Hertil kommer, at der med Lissabon-traktaten kan anvendes forordninger og direktiver på området. Det indebærer som noget nyt, at EU's regler inden for politi- og strafferetsområdet kan få direkte virkning (umiddelbar anvendelighed i medlemslandene). De særegne søjle 3-instrumenter (konventioner, rammeafgørelser og andre afgørelser og fællesholdninger) afskaffes. Efterhånden erstattes gældende rammeafgørelser af direktiver, mens konventioner og afgørelser erstattes af forordninger.

Desuden indføres der med Lissabon-traktaten almindelig domstolskontrol på området. Kun begrænses EU-domstolens prøvelsesret med hensyn til visse af medlemslandenes konkrete myndighedshandlinger, se nedenfor. Ved indgåelse af internationale aftaler finder EU's almindelige regler også anvendelse fremover (se herom neden for i kapitel 7).

Det retlige samarbejde i straffesager og politisamarbejdet bevarer imidlertid på en række punkter en særlig karakter i forhold til de andre dele af retlige og indre anliggender og det øvrige, mere traditionelle EU-samarbejde.

Der gælder således særlige regler for den nye kontrolfunktion for nationale parlamenter med hensyn til nærhedsprincippet, som er beskrevet i kapitel 3. Hvor der normalt kræves af de nationale parlamenter for at kræve et forslag genovervejet med henvisning til nærhedsprincippet,

kræves der kun en 1/4 af de nationale parlamenter, når det drejer sig om udkast til lovgivning inden for det retlige samarbejde om straffesager og politisamarbejdet. Se TEUF art. 61B (art. 69) samt protokollen om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet, artikel 7. De nationale parlamenter er også sikret en særlig rolle i forbindelse med evaluering af Eurojust og politisk kontrol med Europol, jf. nedenfor.

Desuden videreføres den såkaldte »Artikel 36-komité« (koordinationsudvalg bestående af højtstående embedsmænd) som en stående komité i Rådet vedrørende det operationelle samarbejde om den indre sikkerhed. Europa-Parlamentet og de nationale parlamenter holdes underrettet om komitéens arbejde. Se TEUF art. 61D (art. 71).

Der vil endvidere fortsat gælde visse særlige regler for beslutningsprocedurerne inden for strafferets- og politisamarbejdet. En gruppe af medlemslandene (min. 1/4) har således initiativret side om side med Kommissionen, det fremgår af TEUF art. 61I (art. 76), ligesom udstrækningen af enstemmighed og nødbremser er videre end på andre områder, jf. nedenfor. Hertil kommer, at der i flere retsgrundlag kun kan vedtages direktiver og minimumsharmonisering og ikke forordninger og/eller totalharmonisering, jf. nedenfor. Der er endeligt visse begrænsninger af EU-domstolens prøvelsesret inden for strafferets- og politisamarbejdet. EU-domstolens kompetence omfatter således ikke prøvelse af gyldigheden eller proportionaliteten af operationer, som udføres af et medlemslands politi eller andre retshåndhævende myndigheder, eller udøvelsen af medlemslandenes beføjelser med hensyn til opretholdelse af lov og orden og beskyttelse af den indre sikkerhed, se TEUF art. 240b (art. 276).

Inden for henholdsvis det strafferetlige samarbejde og politisamarbejdet kan der peges på følgende særlige ændringer:

Det strafferetlige samarbejde

Lissabon-traktaten indfører især udbyggede retsgrundlag om indbyrdes tilnærmelse af medlemslandenes lovgivning inden for straffeprocess og strafferet i TEUF art. 69A, stk. 2, og 69B (art. 82, stk. 2 og 83).

Ophævelsen af 3. søjle og dermed indførelsen af fællesskabsmetoden, herunder kvalificeret flertal og almindelig lovgivningsprocedure, er en væsentlig baggrund for, at Lissabon-traktaten